

تفسير معاني

القرآن الكريم

باللغة الألبانية

SHP JEGIMI

I KUPTIMEVE TË

KUR'ANIT

TË LARTË

NË GJUHËN SHQIPE

Përmbledhur në një Vëllim

Ky është botim i korrigjuar pranë Shtëpisë Botuese dhe Shpërndarës Darussalam nën vëzhgimin e drejtpërdrejtë Dr. Muhamed Muhsin Khan. Janë bërë të gjitha përpjekjet për të shmangur çdo gabim te botimet e mëparshme. Gjithashtu, janë përfshirë sugjerimet që na janë bërë nga të gjitha anët e botës. Megjithatë, për çdo gabim që mund të ndeshë lexuesi, ju lutemi të na vini në dijeni, në mënyrë që t'ndreqim në botimet ardhshme

Botimi i dytë : Shtator 2000

Supervised by :

ABDUL MALIK MUJAHID

Headquarters:

P.O. Box: 22743, Riyadh 11416, KSA
Tel: 00966-1-4033962/4043432
Fax: 00966-1-4021659
E-mail: darussalam@naseej.com.sa
Website: www.dar-us-salam.com
Bookshop: Tel: 4614483 Fax: 4614483

Branches & Agents:

K.S.A.

- Jeddah: Tel: 6712299 Fax: 6173448
- Al-Khobar: Tel: 8948106
- U.A.E.
- Tel: 5511293 Fax: 5511294

PAKISTAN

- 50 Lower Mall, Lahore
Tel: 0092-42-724 0024 Fax: 7354072
- Rahman Market, Ghazni Street
Urdu Bazar, Lahore
Tel: 0092-42-712005 Fax: 7320703

U. S. A.

- Houston: P. O. Box 79194 Tx 77279
Tel: 001-713-722 0419 Fax: 001-713-722 0431
E-mail: Sale @ dar-us-salam.com
Website: Http://www.dar-us-salam.com

- New York: 572 Atlantic Ave, Brooklyn
New York-11217, Tel: 001-718-625 5925

- London: Darussalam International Publications Ltd.
P.O. Box: 21555, London E10 6XQ
Tel: 07947 306 706 Fax: 0208 925 6996
- Birmingham: Al-Hidayah Publishing & Distribution
436 Coventry Road, Birmingham B10 0UG
Tel: 0044-121-753 1889 Fax: 121-753 2422

AUSTRALIA

- Lakemba NSW: ICIS: Ground Floor 165-171, Haldon St.
Tel & Fax: (61-2) 9758 4040, 9758 4030

MALAYSIA

- SPECIALIST BOOK SHOP: 321 B 3rd Floor, Suria Klcc
Kuala Lumpur City Center 50088
Tel & Fax: 00603-21663433, 459 2032

SINGAPORE

- Muslim Converts Association of Singapore
Singapore- 424484 Tel: 0065-440 6924, 348 8344
Fax: 440 6724

SRI LANKA

- Darul Kitab 6, Nirmal Road, Colombo-4
Tel: 0094-1-589 038 Fax: 0094-1-699 767

KUWAIT

- Islam Presentation Committee
Enlightenment Book Shop
P.O. Box : 1613, Safat 13017 KUWAIT
Tel: 00965-242 7383

BANGLADESH

- 30 Malitola Road, Dhaka-1100
Tel: 0088-02-9557214, Fax: 0088-02-9559738

تفسير معاني
القرآن الكريم
باللغة الألبانية

Shpjegimi i kuptimeve të KUR'ANIT TË LARTË NË GJUHËN SHQIPE

Versioni i përmbledhur i At-Tabari,
Al-Kurtubi dhe Ibn-Kethir me
komente nga Sahih Al-Bukhari
Përmbledhur në një Vëllim
Përkthyer në gjuhën shqipe nga një
grup përkthyesish pranë Darussalam
Dr. Muhamed Taki-ud-Din El-Helali,
ish-Profesor në Universitetin Islamik
në Medine

Dr. Muhamed Muhsin Khan,
Ish-Drejtor i Spitalit të Universitetit
Islamik në Medine

Shtëpia Botuese dhe Shpërndarëse

DARUSSALAM

Riad, Arabia Saudite

1. Dy fjalë nga Botuesi	8
2. Kur'ani i Lartë, një Mrekulli nga Allahu (dhuruar nga Pejgamberit Muhamed, Paqja dhe Mëshira e Allahut qoftë mbi të)	9
3. Biografi e Dr. Muhamed Taki-ud-Din El-Hilali	11
4. Biografi e Dr. Muhamed Muhsin Khan	12
5. Kur'ani i Lartë	13
6. <i>Shtojç I</i>	
a) Përse Allahu çoi Pejgamberë dhe të Dërguar?	915
b) <i>Teuhidi</i> (Besimi i Pastër Islam në Një Zot të Adhuruar të Vetëm)	917
c) <i>Shehadeti</i> - Dëshmia e Muslimanit	918
d) Isai dhe Muhamedi (Paqja qoftë mbi ta) në Bibël dhe në Kur'an	924
e) Shirku dhe Kufri	940
7. <i>Shtojç II</i> — Thirrja Islame	946
8. Treguesi i Sureve	971

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Me Emrin e Allahut,
i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

DARUSSALAM

Riad, Arabia Saudite

Dr. Muhamed Muhsin Khan, biri i Muhi-ud-Din bin Ahmed Al-Isa El-Khoashki El-Xhamaudi El-Afgani ka lindur në vitin 1345 Hixhrij në qytetin Kasur, në Panxhab të Pakistanit.

Gjyshët e tij u shpërngulën nga Afganistani për t'u shpëtuar luftërave dhe hasmërive fisnore. Doktor Muhmed Muhsini i tokon fisit të shquar Afgan El-Khoashk i El-Xhamaudi. Fisi i tij banonte në luginën Arghastan në juglindje të qytetit Kandhar (Afganistan).

Ai kreu shumicën e studimeve në atë qytet, pastaj i vazhdoi deri sa fitoi Gradën në Mjekësi dhe Kirurgji nga Universiteti i Panxhabit në Lahorë. Pastaj Punoi në Spitalin e Universitetit në Lahorë dhe më pas udhëtoi për në Angli ku qëndroi rreth katër vjet, nga ku mori edhe Diplomën për sëmundjet e krahërorit nga Universiteti i Uellsit. Më pas punoi në Ministrinë e Shëndetësisë në Mbretërinë e Arabisë Saudite, ku erdhi gjatë kohës së të ndjerit Mbretit Abdul Aziz Al-Saud. Qëndroi në Ministrinë e Shëndetësisë për rreth 15 vjet; shumicën e kësaj kohe ai qëndroi në Taif ku punoi si Drejtor i Spitalit El-Sadad. Pas kësaj ai kaloi në Medinë si Drejtor i Pavionit të Sëmundjeve të Krahërorit në Spitalin e Mbretit. Më në fund, ai punoi si Drejtor i Spitalit të Universitetit Islamik të Medines.

Lavdi Allahut i Cili e ndihmoi atë të bashkëpunojë me Dr. Muhamed Teki-ud-Din El-Hilali në përkthimin e kuptimeve të Haditheve të Librit *Sahih El-Bukhari* të Librit *El-Lulu vel-Merxhan* dhe të përkthimit të shpjegimit të kuptimeve të Kur'anit në gjuhën Angleze.

Sure 1: Al-Fatihah. Hapja

1. Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

2. Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për Allahun, Zotin⁽¹⁾ e *Alemin-it* (Zoti i gjithë botëve, i gjithësisë dhe i gjithçkaje që gjendet në të, gjithçka që ka krijuar Allahu, Zoti i njerëzve dhe i xhindeve).

3. I Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.⁽²⁾

4. I vetmi Zotëruer (dhe i Vetmi Gjithëgjykues Mbisundues)

(1) (V.1:2). Zot: fjala në Kur'an është *Rabb* dhe nuk ka asnjë fjalë të barazvlefshme. Ngërthen një hapësirë të gjërë kuptimore, do të thotë: Zoti Një dhe i Vetëm për mbarë gjithësinë, krijimin, Krijuesi i saj, Mbizotëruesi, Organizuesi, Furnizuesi, Sunduesi, Rregulluesi, Mbajtësi, Frymëzuesi, Mbrojtësi i saj e tjer. *Rabb* është emër nga Emrat e Allahut. Të gjithë përdorimet e fjalës *Rabb* të përkthyer nga Zot në përkthimin e kuptimeve të Kur'anit të Madhërueshmë duhet të kuptohen me këtë hapësirë kuptimesh.

(2) (V.1:3). Tregon Ebu Sejid bin El-Mualla r.a (*RadijAllahu anhu* - Allahu qoftë i kënaqur prej tij):. Ndërsa po falesha në xhami, i Dërguari i Allahut.a.s. (*Sal-lAllahu alejhi ve selem* - Paqja dhe Mëshira e Allahut qoftë mbi të) më thirri, por unë nuk iu përgjigja. Më pas i thashë, "O i Dërguari i Allahut, unë po falesha." Ai më tha, "A nuk ka thënë Allahu, 'Përgjigjuni Allahut (duke iu bindur Atij) dhe të Dërguarit të Tij, kur ai ju thërret.'" (V.8:24).

Pastaj ai më tha, "Do të të mësoj një *Sure* e cila është *Surja* më e madhe në Kur'an, para se të dalësh nga xhamia". Pastaj më kapi dorën dhe kur u nis të dalë nga xhamia, i thashë: A nuk më the: "Do të të mësoj një *Sure* e cila është *Surja* më e madhe në Kur'an?" Ai tha: "El-Hamdu lil-lahi Rabbil-'alemin (*Sure El-Fatiha*) e cila është Es-Seba-el-Methani (d.m.th. shtatëshja e përsëritura herë pas here, shtatë vargjet të cituara të përsëritura vazhdimisht) dhe Kur'ani Madhështor i cili më është dhënë mua." (*Sahih Al-Bukhari, Hadithi* Nr. 4474)

i Ditës së Shpërblimit (Ditës së Ringjalljes).

5. Vetëm Ty të adhurojmë dhe Vetëm Ty të mbështetemi i të kërkojmë ndihmë (kudo, në çdo kohë dhe për çdo gjë).

6. Drejtona në Rugën e Drejtë.⁽¹⁾

7. Në Rugën e atyre të cilëve Ti u ke dhuruar Mirësinë Tëndë,jo⁽²⁾ (në rrugën) e atyre që merituan Zemërimin Tënd mbi vete dhe as në⁽³⁾ (rrugën e) atyre të cilët u

(1) (V.1:6), Drejtimi është dy llojesh:

a) Drejtimi *Teufik*, d.m.th. plotësisht nga Allahu: Ai i hap zemrën dikujt për të kuptuar të vërtetën (nga mosbesimi e politeizmi në Besimin e pastër Islam në një Zot të Vetëm, në përkushtimin dhe nënshtrimin plotësisht ndaj Fesë së Allahut në Islam).

b) Drejtimi *Irshad*, d.m.th. nëpërmjet ftesës dhe veprimtarisë së të Dërguarve të Allahut dhe ftuesve të tjerë të zgjedhur e të përkushtuar, të cilët përhapin të vërtetën, Fenë e Allahut, Islamin dhe ftojnë drejt saj, drejt Udhës së Drejtë.

(2) (V.1:7) Që do të thotë rrugën e Pejgamberëve, *Siddikunëve* (si për shembull të atyre ndjekësve të Pejgamberit Muhamed a.s. që ishin më të parët që besuan, si Ebu Bekr es-Sid-diku), Martirët (në Rugën e Allahut) dhe të Drejtët. Thotë Allahu në Kur'an: "Dhe kushdo që i bindet Allahut dhe të Dërguarit (Muhamedit a.s.), atëherë ata do të jenë në shoqërinë e atyre, mbi të cilët Allahu ka derdhur Mirësinë e Tij, (në shoqërinë) e Pejgamberëve, të *Siddikunëve* (të besuarve), të Martirëve, të të Drejtëve. Dhe sa të shkëlqyer janë këta shoqërues!" (V.4:69):

(3) (V.1:7) Tregon Adi bin Hatim r.a.: E pyeta të Dërguarin e Allahut a.s. për Fjalën e Allahut: "*Ghāiril maghdubi 'alajhim* (Jo në rrugën e atyre të cilët situan zemërimin Tënd mbi vete)." Ai a.s. m'u përgjigj: "Ata janë Çifutët". Dhe "*Valād dal-lin* (dhe as në rrugën e atyre të cilët u humbën)," ai a.s. m'u përgjigj: "Kristianët, ata janë të cilët u gabuan dhe humbën veten e tyre". (Nga *El- Tirmidhiu* dhe *Ebu Daud*).

humbën.(1) (2) (3)

(1) (V.1:7)Tregimi për Zejd bin Nufejl.

A. Tregon Abdullah bin Umar r.a.:

Pejgamberi a.s. e takoi Zejdin në fundin e luginës Baldah, përpara se atij t'i vinte Shpallja Hyjnore. Pejgamberit a.s. iu soll ushqim, por ai nuk pranoi të hante prej tij. Pastaj iu ofrua Zejdut, i cili tha: "Unë nuk ha asgjë nga ajo që e thërrin në *Nusub*-in* tuaj në emër të idhujve tuaj. Unë ha vetëm mishin e atyre kafshëve mbi të cilat është përmendur Emri i Allahut kur janë therur." Zejdi gjithnjë fliste keq për atë se si Kurejshit e kishin bërë zakon të bënin kurban kafshët e tyre dhe gjithnjë thoshte: "Allahu ka krijuar delen dhe Ai ka dërguar ujin për të nga qielli, dhe Ai ka rritur barin për të nga toka; e megjithatë ju e bëni atë kurban në emër të tjetërkuajt dhe jo në Emër të Allahut." Ai thoshte kështu, sepse ai nuk e pranonte një veprim të tillë dhe e quante këtë si diçka të urreyer. (*Sahih Al-Bukhari, Hadithi Nr.3286*).

* *Nusub*: vend i veçantë, altar guri në vende të caktuara, në varreza e tjer, mbi të cilët bëheshin kurbane në kohë të caktuara dhe sipas rasteve në emër të idhujve, perëndive, shenjtorëve, varreve e tjer, me qëllim që t'i nderonin, apo në pritje të ndihmës e perfitimit prej tyre.

B. Tregon Ibni Umeri r.a.: Zejdi shkoi në Sham (kështu quhej gjithë hapësira që sot përmbledh Sirinë, Libanin, Palestinën dhe Jordaninë pasi atëherë ishte një vend i vetëm), për të kërkuar për një fe bindëse dhe të vërtetë për ta ndjekur. Ai takoi një dijetar çifut dhe e pyeti për fenë e tyre. Ai i tha: "Kam ndërmend të përqafoj fenë tuaj, prandaj më trego diçka rreth saj." Çifuti iu përgjigj: "Nuk do ta përqafosh fenë tonë pa marrë pjesën tënde nga Zemërimi i Allahut (do ta përqafosh fenë tonë, por do të marrësh pjesën tënde nga Zemërimi i Allahut)". Zejdi i tha: "Unë nuk iki nga asgjë tjetër, përveçse nga Zemërimi i Allahut dhe unë nuk do të mbaja gjë kurrë prej tij, nëse mundem ta shmang. A mund të më tregosh për ndonjë fe tjetër?" Ai i tha: "Nuk di ndonjë fe tjetër përveç *El- Hanif* (Besimi i pastër në një Zot duke iu nënshtruar Vullnetit të Tij)". Zejdi e pyeti: "C' është *El-*

Hanif? ” Ai iu përgjigj: “*El-Hanif* është feja e Pejgamberit Ibrahim a.s.. Ai nuk ishte as çifut dhe as kristian dhe ai nuk adhuronte tjetër përveç Allahut Një e të Vetëm në Fenë e Tij, në Islam.” Pastaj Zejdi doli dhe takoi një dijetar feje kristian duke i thënë të njëjtin gjë (si çifutit). Kristiani i tha: “Nuk do ta përqafosh fenë tonë pa marrë pjesën tënde të Mallkimit të Allahut.” Zejdi i tha: “Unë nuk iki nga asgjë tjetër, përveç nga Mallkimi i Allahut dhe unë nuk do të mbaja gjë kurrë prej Mallkimit të Allahut dhe Zemërimit të Tij, nëse mundem ta shmang. A do të më tregosh për ndonjë fe tjetër?” Ai i tha: “Unë nuk di ndonjë fe tjetër përveç ‘*El-Hanif*’.” Zejdi e pyeti: “Ç’ është ‘*El-Hanif*?’ ” Ai iu përgjigj: “*El-Hanif* është feja e Pejgamberit Ibrahim a.s. Ai nuk ishte as çifut dhe as kristian dhe ai nuk adhuronte tjetër veç Allahut Një e të Vetëm në Fenë e Tij, në Islam.” Kur Zejdi dëgjo i thënie e tyre për Fenë e Ibrahimit, ai u largua nga ai vend dhe kur doli prej tij, ngriti duart dhe tha: “O Allah! Të bëj Ty Dëshmitarin tim se unë jam në Fenë e Ibrahimit!”

Tregon Asma bint Ebu Bekr r.a.: E pashe Zejdin të rrinte i mbështetur me shpinë pas Kabës duke thënë: “O Kurejsh! (Beto hem) për Allahun! Asnjë prej jush nuk është në fenë e Ibrahimit përveç meje.” Ajo shtoi: Ai (Zejdi) gjithnjë mbronte jetën e vajzave të vogla. Nëse dikush donte ta mbyste bijën e tij, ai do t’i thoshte atij: “Mos e mbyt atë pasi do ta ushqej unë atë për ty.” Kështu, ai do ta merrte atë dhe kur të rritej tamam, do t’i thoshte babait të saj: “Tani, nëse dëshiron, do të ta kthej dhe nëse do, unë do ta ushqej atë për ty...” (*Sahih Al-Bukhari, Hadihi Nr.3828*).

(2) (V.1:7). Tregon Ubada bin Es-Samit r.a.: I Dërguari i Allahut a.s. ka thënë: “S’ka nemaz për atë i cili gjatë faljes nuk këndon Suren El-Fatiha.” (*Sahih Al-Bukhari, Hadihi Nr.756*).

(3) (V.1:7). Tregon Ebu Hurejrah r.a.: I Dërguari i Allahut a.s. ka thënë: “Kur Imami thotë, ‘*Gajril Magdubi alejhim ve lad-dal-lin*’, atëherë ju duhet të thoni ‘*Amin*’, pasi në goftë se thënia ‘*Amin*’ e dikujt përkon me atë të melekëve, atëherë atij i falen gjithë gënjahet e mëparshme.” (*Sahih Al-Bukhari, Hadihi Nr. 4475*).

Sure 2. El-Bekareh (Lopa)

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

1. *Elif-Lam-Mim*. (Vërejtje: shkronja janë një nga mrekullitë e Kur’anit dhe vetëm Allahu e di kuptimin e tyre dhe asnjë tjetër).

2. Ky është Libri (Kur’ani), mbi të cilin nuk ka asnjë dyshim, udhëheqje për *El-Muttekunët* [që janë njerëz të përkushtuar dhe besimtarë të drejtë të cilët i frikësohen shumë Allahut (të cilët përmbahen nga të gjitha llojet e gjynaheve dhe veprave të ulta të cilat Ai i ka ndaluar) dhe të cilët e duan shumë Allahun (të cilët veprojnë dhe zbatojnë të gjitha llojet e punëve të mira që Ai i ka urdhëruar, të përkushtuarit në Besimin e Pastër Islam në Një Zot të Vetëm)].

3. Të cilët besojnë në *Ghaib*⁽¹⁾, kryejnë edhe faljen, dhe shpenzojnë⁽²⁾ nga gjithçka me të cilat Ne i kemi furnizuar

(1) (V.2:3): *El-Ghaib*: Kuptimi fjalë për fjalë është diçka që nuk shihet, e padukshme, por ajo ngërthen në vetvete kuptime të gjera: Besimin në Allahun, në Melekët, në Librat Hyjnorë, në të Dërguarit e Allahut, në Ditën e Ringjalljes dhe në *Kader* - *Al-Kadar* (në paracaktimin Hyjnor: caktimin dhe paracaktimin e çdo gjëje që ndodh nga Allahu). Ajo gjithashtu përmban edhe gjithçka që Allahu dhe i Dërguari i Tij a.s. kanë njoftuar dhe kanë bërë të ditur për ndodhinë e ngjarjeve të shkuara, të tashme dhe të ardhshme, si p.sh. njoftimi për krijimin e qiejve dhe të tokës, të botës së gjallesave bimore dhe shtazore, njoftime për popujt e shkuar, për Ditën e Ringjalljes, për Xhenetin dhe Xhehenemin e tjer.

(2) (V.2:3): *Ikametus-Salat*: Kryerja e faljes. Kjo do të thotë: a) Çdo musliman, burrë apo grua, është i detyruar të kryejë rregullisht faljen e përcaktuar pesë herë në ditë në kohët e përcaktuara, burri në xhami në faljen e organizuar bashkë, ndërsa grua, është më mirë për të në shtëpi. Sikurse shprehet Pejgamberi